

Föreningsstyrelsens ansvar

När en person blir vald till styrelseledamot av medlemmarna på föreningens årsmöte inträder ett ansvarstagande. Han eller hon har genom valet fått övriga medlemmars förtroende att sköta föreningens förvaltning och förväntas göra det inom härför angivna ramar. I styrelseledamöternas åliggande ingår särskilt att tillse att för föreningen gällande lagar och bindande regler iakttas, att verkställa av årsmötet fattade beslut, att planera, leda och fördela arbetet inom föreningen, att ansvara för och förvalta föreningens medel, att tillställa revisorerna räkenskaper m.m. samt att förbereda årsmöte.

Det ankommer på varje enskild styrelseledamot att utföra sitt uppdrag på ett korrekt, lojalt och omsorgsfullt sätt. Skulle styrelseledamot inte leva upp till detta finns risk för att han eller hon kan bli personligen ansvarig för den skada som åsamkas föreningen.

För ideella föreningar, liksom för andra samverkansformer som är en juridisk person, gäller dock som huvudregel att det är den juridiska personen som med sina tillgångar svarar för föreningens åtaganden. Styrelsen och medlemmarna går fria från ansvar så länge som verksamheten har skötts på ett korrekt och riktigt sätt. I själva verket kan man säga att medlemmarna i princip alltid går fria från ansvar. Styrelsen och eventuella andra föreningsföreträdare kan dock under vissa förutsättningar ställas till ansvar bl.a. på grund av att det dessa personer som anförtrotts uppdraget att sköta föreningens angelägenheter.

Ansvarigheten kan förenklat indelas i tre områden; skadeståndsansvar, straffrättsligt ansvar respektive personligt betalningsansvar.

Skadeståndsansvar

Den som har fått medlemmarnas (årsmötets) förtroende att sköta föreningens angelägenheter, eller den som av styrelsen har fått rätt att företräda föreningen, och som uppsåtligen eller av vårdslöshet vid fullgörande av uppdraget orsakar föreningen skada kan bli skadeståndsansvarig. Skadeståndsskyldighet kan föreligga både mot föreningen och mot utomstående.

Fråga om ansvar för föreningens företrädare gentemot föreningen uppkommer normalt vid årsmötet. Under punkten "fråga om ansvarsfrihet" kan medlemmarna ifrågasätta styrelsens sätt att sköta föreningen. Anser man att hela styrelsen eller enskilda ledamöter har varit oaktsamma och härigenom orsakat föreningen ekonomisk skada, kan mötet besluta att inte bevilja styrelsen eller de enskilda styrelseledamöterna ansvarsfrihet. Om ansvarsfrihet inte beviljas har föreningen, genom den nyvalda styrelsen (dessvärre har det förekommit att medlemmarna vid årsmöte har valt om den styrelse man just beslutat att inte bevilja ansvarsfrihet - vilket uppenbarligen tyder på att man inte har förstått att styrelsen arbetar), att inom ett år möjlighet att väcka talan vid tingsrätten mot ledamöterna.

Utomstående kan enligt skadeståndslagen rikta skadeståndsansvar mot föreningens företrädare för person- eller sakskada som har orsakats uppsåtligen eller av oaktsamhet. Utomstående kan i det här fallet vara enskild medlem i föreningen, fordringsägare m fl. Grundas skadeståndstalan på brottslig handling gäller andra regler vilka inte närmare berörs här.

Straffrättsligt ansvar

Föreningens styrelse är skyldig att se till att brott inte begås i föreningens verksamhet. Föreningen som sådan är skyldig att följa gällande lagstiftning. En juridisk person kan emellertid som huvudregel inte ådömas straff (undantag för s k företagsbot). I stället svarar föreningens företrädare.

Med hänsyn till att det ofta förekommer en arbetsfördelning inom styrelsen (föreningsledningen) torde sannolikheten vara stor att endast den eller de närmast ansvariga ställs till svars (åtalas) för eventuella överträdelse. Inom idrotten har det förekommit fall där en ordförande (vilken ansågs borde känna till vad som förekom inom föreningen) och en kassör har dömt till fängelse för skattebrott. Det har även förekommit att en adjungerad styrelseledamot, som har varit närmast ansvarig för redovisning av skatter och avgifter, har fällits till ansvar.

Personligt betalningsansvar

Om allt är i sin ordning gäller som nämnts att föreningen ansvarar med sina tillgångar för de skulder som uppkommer i föreningen. Om allt inte är som det ska, kan föreningens företrädare bli personligt ekonomiskt ansvariga. Så är fallet för det första om det skulle visa sig att föreningen inte uppfyller kraven för att vara en juridisk person. Saknar föreningen egna antagna stadgar är inte kraven uppfyllda, och då blir de som ingått avtal själva ansvariga för eventuella ekonomiska följder.

Det man främst förknippar med personligt betalningsansvar avser emellertid skatter och avgifter till det allmänna som föreningen underlåtit att betala eller redovisa. Enligt den Skattebetalningslag (1997:483) som trädde ikraft den 1 november 1997 finns bestämmelser som bl.a. reglerar ansvaret för företrädare för juridisk person.

Om någon i egenskap av företrädare för en juridisk person inte i rätt tid har gjort föreskrivet skatteavdrag, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala belopp som har bestämts enligt 11 kap. 19 § jämte ränta. Om en företrädare för en juridisk person i övrigt har underlåtit att betala skatt enligt denna lag, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala skatten och räntan på den. Första stycket gäller inte, om det innan skatten skulle ha betalats har vidtagits sådana åtgärder som krävs för att få tillstånd en samlad avveckling av den juridiska personens skulder med hänsyn till samtliga borgenärens intressen.

Om företrädaren har lämnat oriktiga uppgifter som har lett till att den juridiska personen tillgodoräknats överskjutande ingående mervärdesskatt med ett för stort belopp, är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala beloppet och räntan på detta. Om det finns särskilda skäl, får företrädaren helt eller delvis befrias från betalningsskyldighet enligt denna paragraf.

Med föreningens företrädare avses både styrelse och eventuella andra personer som närmast kan ha haft ansvar att se till att skatter och avgifter redovisas. Ansvaret är solidariskt vilket innebär att hela betalningen kan krävas hos vem som helst av föreningen eller företrädarna. Har föreningen inte medel som förslår, kan t ex den som sitter på de största tillgångarna i föreningens styrelse bli den som får betala.

I sammanhanget bör erinras om att den som t ex går i borgen för föreningens lån, därigenom påtar sig att såsom egen skuld betala föreningens åtagande i det fall föreningen inte har resurser därtill. Detta betalningsansvar gäller oberoende av om föreningen har skötts bra eller dåligt.